

21. ledna 2026 – Přípravná poznámka k pozici SSDC Gas

Oživení smysluplného, ochranného a ambiciózního evropského sociálního dialogu pro plyn

Cíle:

- Znovu zahájit činnost Sektorového výboru pro sociální dialog v oblasti plynu (SSDC Gas).
- Obnovit ochotu všech stran (odborníky i zaměstnavatelé) posouvat se společně vpřed.
- Posílit odborové požadavky týkající se budoucnosti sektoru, pracovních míst, bezpečnosti dodávek a kupní síly spotřebitelů.

1) Politické směřování: Kde je evropský plyn (2024) a kam směřuje (2026)?

Dne 21. května 2024 Rada přijala balíček o plynu a vodíku (směrnice (EU) 2024/1788 a nařízení (EU) 2024/1789), který:

- Přetváří trh s plynem tak, aby integroval obnovitelné a nízkouhlíkové plyny a vodík.
- Posiluje práva spotřebitelů (dodavatel poslední instance, ochrana před odpojováním).
- Zavádí integrované plánování plyn + H₂ (10letý TYNDP).
- Zakazuje nové dlouhodobé smlouvy na fosilní plyn od roku 2049.

Rámec zavádí:

- Samostatný vodíkový trh (přístup třetích stran, unbundling, tarify).
- Vytvoření Evropské sítě provozovatelů vodíkových sítí (ENNOH).
- Limit 5 % vodíku v přeshraničních směsích, účinný od 1. října 2025.

Energetika zůstane v roce 2026 prioritou Komise, přičemž půjde o klíčový rok:

- **Q1 2026:** Strategie elektrifikace (včetně vytápění a chlazení) a balíček energetické bezpečnosti.
- **Q2 2026:** Energetický omnibus pro zjednodušení, následovaný revizí řízení energetické unie.
- **2. pol. 2026:** RED a EED (směrnice o obnovitelných zdrojích energie a energetické účinnosti) a rámec pro přepravu CO₂.

Strategický kontext: rok 2026 bude utvářet klimaticko-energetickou architekturu po roce 2030 (cíl 2040 ≈ -90 % čistých emisí, sektorové cesty, ETS). Je proto zásadní, aby **SSDC Gas bylo slyšet**.

2) Připomenutí: neúspěch „Dohody o spravedlivé transformaci“ v plynařském sektoru

Po devíti měsících vyjednávání vypracovaly zaměstnavatelské a odborové delegace společnou evropskou dohodu o spravedlivé transformaci. Obsahovala podnikové plány přechodu (mapování pracovních míst a dovedností, školení, přerazování, strukturovaný sociální dialog).

Eurogas ji však nepřijal, což vedlo k ukončení procesu v květnu 2024, potvrzenému na podzim 2024.

- Federace EPSU a industriAll Europe odsoudily vážný zásah do sektorového sociálního dialogu a promarněnou příležitost vytvořit funkční rámec na ochranu pracovníků v plynárenském hodnotovém řetězci.
- Pracovní dokumenty (odborový mandát, harmonogram pěti kol vyjednávání od 2023 do února 2024) ukazují, že všechny prvky kvalitní dohody byly společně vystavěny.

Odbory proto – s vědomím odmítnutí Eurogasu – potvrzují kvalitu vyjednaného textu a navrhují jej znovu předložit co nejdříve, ideálně v roce 2026.

V případě jasného odmítnutí a pokračujícího patu je možné rychle usilovat o nástroj EU (autonomní dohoda s možnou implementací rozhodnutím Rady).

3) Ambice na rok 2026: očekávaná upřesnění od Komise ohledně plynu

Formální otázky pro Komisi (DG ENER) v rámci programu 2026:

1. Jaké je skutečné evropské ambice pro plyn v architektuře po roce 2030? Jak bude v balíčku energetické bezpečnosti (Q1 2026) a v řízení po roce 2030 (H2 2026) posílena bezpečnost dodávek, flexibilita systému a role zásobníků?
2. Co přesně znamená „Net Zero“ pro Komisi: klimatická neutralita do roku 2050 (klimatický zákon) – ale s jakými energetickými vektory a sektorovými příspěvky? Upřesnit scénáře (obnovitelné plyny a vodík) v souladu s cíli 2030/2040/2050.
3. Dekarbonizace ≠ elektrifikace: může Komise potvrdit, že evropská dekarbonizace není totožná s úplnou elektrifikací a že balíček o plynu z roku 2024 zakotvuje vícevektorovou trajektorii (biometan, vodík, nízkouhlíkové plyny)?
4. Náklady systému: zveřejní Komise ve Strategii elektrifikace (Q1 2026) srovnávací analýzy nákladů na sítě (posilování elektrických sítí vs. využití plynárenské infrastruktury) a dopady na účty domácností a průmyslu?

4) Klíčová sdělení (podle činností) pro realistickou, vyváženou a spravedlivou transformaci

4.1 LNG terminály

Kritická infrastruktura pro diverzifikaci; klíčový je spravedlivý přístup, transparentnost a bezpečnost. Nutné je posílení dovedností a personálních kapacit (bezpečnost / kryogenika).

4.2 Přenos (TSO)

Rámec pro vodík ve dvou fázích (před / po 2030), pravidla přístupu a unbundlingu, 5% H₂ na propojeních od 1. října 2025. Priorita: opětovné využití aktiv, kde je to technicky a ekonomicky proveditelné.

4.3 Zásobníky

Pilíř zimní bezpečnosti; povinnost plnění a společný nákup se osvědčily. Je však potřeba homogenní správa, aby se zabránilo deformacím trhu a oportunistickému chování. Balíček 2024 volá po

strategickém přístupu (rizika, kyberbezpečnost), doplněném o pravidla proti zachycení trhu a pravidla veřejné služby.

4.4 Distribuce (DSO)

Velký „zapomenutý“ evropské legislativy – přesto v přímém kontaktu s uživateli, garance bezpečnosti a klíčoví hráči při injektáži biometanu. Nutná explicitní uznání (stabilní financování, personál, dovednosti).

5) Vodík: bud' me ambiciózní, ale zachovejme chladnou hlavu ohledně zemního plynu

Ano ambiciózní vodíkové politice (samostatný trh, ENNOH, pobídky); ale **poptávka po vodíku musí vycházet z realistických odhadů**, jak bylo připomenuto na plenárním zasedání SSDC Gas (vyhnout se předimenzování a nadměrným sítovým nákladům).

Pozor na příliš rychlý pokles objemu zemního plynu:

→ vedl by k podinvestování do infrastruktury, která bude ještě dlouho nutná (flexibilita, bezpečnost), a náklady by se přesunuly na spotřebitele, což je v rozporu s cílem dostupné energie.

6) Plyn a trajektorie skleníkových plynů: zajistit systém, neplést si „dekarbonizaci“ s „elektrifikací“

- EU směřuje ke klimatické neutralitě do roku 2050 (cíl 2040 se projednává).
- Obnovitelné plyny (biometan) a vodík jsou výslovně podporovány k dekarbonizaci bez výlučné elektrifikace.
- Biometan může využít stávající plynárenskou síť: je nákladově efektivní pákou bezpečnosti dodávek a snižování emisí (REPowerEU, cíl 35 mld. m³ do 2030 – postoje sektoru).

Požadavek na rok 2026: srovnávací dopadové studie „pouze elektrifikace“ vs. „vícevektorové cesty s využitím stávající sítě“ – náklady systému, zaměstnanost, koncové ceny, odolnost.

7) Zásobníky: harmonizace regulace na úrovni EU

Válka v roce 2022 ukázala užitečnost nástrojů EU (plnění zásobníků, společná nákupní platforma).

Národní rozdíly však udržují deformace trhu. Balíček 2024 posiluje strategický přístup (vč. kyberbezpečnosti), ale měl by být doplněn o:

1. Přeshraniční pravidla proti zachycení trhu.
2. Priority použití ve veřejném zájmu.
3. Transparentní a nediskriminační přístup ke kapacitám.
4. Harmonizaci tarifů.

8) Otevírání trhu: náprava negativních dopadů na uživatele a zaměstnanost

- Nestabilita cen (expozice spotovým trhům LNG) zvýšila energetickou chudobu; EU vrací v roce 2026 do centra pozornosti bezpečnost. Nutné jsou další tarifní záruky a sociální opatření (štíty, dodavatel poslední instance).
- Trh sám o sobě podfinancovává sítě a zásobníky a vede k erozi dovedností. Sektorový sociální dialog (SSDC) se musí znovu stát nástrojem pro předvídání a školení v souladu s mapou SSDC: pracovní místa / dovednosti a stabilní dodavatelské řetězce.

9) Akční plán pro znovuspuštění SSDC Gas

9.1 Řízení a metoda

- Požadovat hustší kalendář plenárních jednání a vytvoření pracovních skupin (H₂, biometan, zásobníky, dovednosti), v souladu s milníky Komise v roce 2026 (Q1 / Q2 / H2).
- Navrhnout opětovné předložení projektu „Dohody o spravedlivé transformaci“ a zdůraznit, že pokud bude patřet, SSDC prozkoumá možnost autonomní dohody s implementací rozhodnutím Rady.

9.2 Požadavky na Komisi, Radu a členské státy

1. **Balíček energetické bezpečnosti (Q1 2026):**
 - Správa zásobníků na úrovni EU: pravidla proti zachycení trhu, priority použití, transparentnost kapacit, nediskriminační přístup.
2. **Strategie elektrifikace (Q1 2026):**
 - Srovnávací studie nákladů systému (elektrické sítě vs. využití plynárenské infrastruktury), dopad na účty, zaměstnanost.
3. **Řízení po roce 2030 (H2 2026):**
 - Uznání vícevektorové cesty (biometan / H₂ / nízkouhlíkové plyny) a flexibilní role plynu.
4. **Energetický omnibus (Q2 2026):**
 - Zjednodušení certifikace a propojení pro obnovitelné plyny / vodík, zrychlení injeckáže biometanu.

9.3 Požadavky na Eurogas (zaměstnavatele)

- Návrat k jednacímu stolu o spravedlivé transformaci (přípomínka: Eurogas dohodu 2024 nepřijal).
- Podpora podnikových plánů (práce / dovednosti).
- Společná podpora solidární správy zásobníků.

9.4 Požadavky odborových federací EPSU a industriAll Europe

- Silnější mobilizace v rámci SSDC a systematická účast na relevantních jednáních (SSDC a podnikové EWC).
- Společný mandát znovu spustit práci na Dohodě o spravedlivé transformaci a společně prosazovat program 2026 (bezpečnost, řízení, náklady / spotřebitelé).

10) Veřejná sdělení prostřednictvím prohlášení SSDC Gas?

1. **Spravedlivá transformace:** Evropa neuspěje v dekarbonizaci bez sociálního pilíře pro plynářské profese a bez ochrany spotřebitelů (sociální síť, dostupné ceny).
2. **Vícevektorový přístup:** „Dekarbonizace není totéž jako všechno elektrifikovat.“ Balíček 2024 uznává roli obnovitelných plynů a vodíku. Rok 2026 musí přinést pravidla pro financování, posilování sítí a ochranu uživatelů.
3. **Bezpečnost a zásobníky:** potřeba homogenní evropské regulace (proti zachycení, priority použití) ve prospěch solidarity a účtů konečných zákazníků.
4. **Ambiciózní vodíková politika a plyn v transformaci:** řídit útlum zemního plynu bez uspěchání, aby se předešlo podinvestování a růstu tarifů. Vodíková pravidla musí vycházet z realistické poptávky.

11) Závěr: Probuzení SSDC Gas

Odmítáme, aby SSDC Gas zůstalo bezzubým podvýborem. Jeho role bude v roce 2026 zásadní: program Komise je intenzivní a strukturovaný (bezpečnost, elektrifikace, řízení, CO₂, zjednodušení).

SSDC Gas musí vystupovat jednotně pro **skutečnou evropskou spravedlivou transformaci**, kompatibilní s klimatickými, ekonomickými a průmyslovými cíli a chránící pracovníky i spotřebitele.